

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

મેસર્સ મોતીરામ ટોલારામ અને વિગેરે – વિરુદ્ધ –

ભારતીય સંઘ અને અન્ય.

ઓગસ્ટ ૫, ૧૯૯૯

[ન્યાયાધીશો બી. એન. કિરપાલ, એ. પી. મિશ્રા અને આર. પી. સેઠી]

કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૭૫:

કલમ.૩- વધારાની પોલીવિનાઇલ આલ્કોહોલ પરની ડ્યુટી-૧૯૮૩ની અધિસૂચના નંબર ૧૮૫-જાહેરનામાનો લાભ લેવાનો દાવો કરનારા અને ૪૦ ટકા સામાન્ય ડ્યુટીને બદલે ૧૦ ટકા એડ વેલોરમની એક્સાઇઝ ડ્યુટી ચૂકવવાનો દાવો કરનારા કરદાતાઓ.૩, ડ્યુટીનો દર તે જ હશે જે ભારતીય ઉત્પાદક એક્સાઇઝ એક્ટ હેઠળ સમાન વસ્તુ પર ચૂકવશે-જ્યારે એક્સાઇઝ એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ કોઈ કરપાત્ર વ્યક્તિ મુક્તિ/સૂચનાના લાભનો દાવો કરવા માંગે છે, ત્યારે તે સાબિત કરવાની જવાબદારી તેના પર છે કે મુક્તિ/સૂચના દ્વારા લાદવામાં આવેલી શરતો, જો કોઈ હોય તો, સંતોષાઈ ગઈ છે-આયાત કરેલા પોલીવિનાઇલ આલ્કોહોલ પર, વિનાઇલ એસિટેટ મોનોમરને ભારતીય કાયદા હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર યોગ્ય રકમને આધિન કરવામાં આવ્યું નથી-જો આ ચુકવણી કરવામાં આવી હોત તો જ ૧૯૮૩ની સૂચના નંબર ૧૮૫ લાગુ થઈ હોત-કારણ કે આ શરત સંતોષાઈ નથી, કરદાતાને સૂચનાનો લાભ મળી શકતો નથી-ફરજની યોગ્ય રકમનો અર્થ સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ એન્ડ સોલ્ટ એક્ટ હેઠળ અથવા કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર ફરજ થશે.

તેના પર ભરોસો:- હૈદરાબાદ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ વિ.યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા,

(૧૯૯૯)૧૦૮ પૃષ્ઠ ૩૨૬ પર ELT ૩૨૧ SC,

ટાંકવામાં આવ્યું છે.:- યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિ. કોમર્શિયલ ટેક્સ ઓફિસર

પશ્ચિમ બંગાળ અને અન્યો, (૧૯૫૫) ૨ એસસીઆર ૧૦૭૬ અને

સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝના કલેક્ટર, પટના વિ. ઉષા માર્ટિન ઇન્ડસ્ટ્રીઝ,

(૧૯૯૭) ૭ એસસીસી ૪૭,

=====

દીવાની અપીલીય ન્યાયાધીકારક્ષેત્ર

સિવિલ અપીલ નંબર ૩૯૭૭/૧૯૮૮ વગેરે. વગેરે.

બોમ્બે હાઇકોર્ટના અરજી નં.૧૪૭૨ ના તા.૦૬-૦૧-૧૯૮૮ ના ચુકાદા અને

હુકમમાથી

દીપાંકર પી. ગુપ્તા, પ્રશાંત ભૂષણ, રમેશ સિંહ જેટલી,

એસ. ગોસ્વામી, સુશ્રી બીના ગુપ્તા અને સુશ્રી વનિતા ભાર્ગવ

– અરજદારો માટે.

સી. એસ. વૈદનાથન, એડિશનલ સોલીક્ટર જનરલ, એન. કે. બાજપેયી

અને કે. સી. કૌશિક-પી. પરમેસ્વરન માટે-પ્રતિવાદીઓ માટે.

કોર્ટનો નીચેનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો:

સામાન્ય રીતે તે કર નિર્ધારક જ હોય છે જે કરવેરાનું આયોજન કરે છે પરંતુ આ એક

એવો કેસ છે જ્યાં ખબર પડે છે કે તે મહેસૂલ છે જેણે કર વસૂલાતનું આયોજન કર્યું

છે.

અપીલકર્તાઓએ પોલીવિનાઇલ આલ્કોહોલના માલની આયાત કરી હતી, જેના પર

કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ વધારાની ડ્યુટી લાદવાની માંગ કરવામાં આવી

હતી.સત્તાવાળાઓ સમક્ષ અપીલકર્તાઓની દલીલ હતી કે જ્યારે પોલીવિનાઇલ આલ્કોહોલનું ભારતમાં વિનાઇલ એસિટેટ મોનોમરમાંથી ઉત્પાદન કરવામાં આવે છે, જેના પર યોગ્ય રકમની ડ્યુટી ચૂકવવામાં આવી છે, ત્યારે તે ૪૦ ટકાના સામાન્ય ડ્યુટીને બદલે ૧૦ ટકા એડ વેલોરમના રાહત દરને આધિન છે, અને તેથી, અપીલકર્તાઓએ પણ આ ઘટાડેલા દરે વધારાની ડ્યુટી ચૂકવવી જોઈએ.

જ્યારે કેસ C.E.G.A.T સમક્ષ સુનાવણી માટે આવ્યો, ત્યારે તે નિષ્કર્ષ પર આવ્યો કે અપીલકર્તાઓ જાહેરનામાનો લાભ મેળવવા માટે હકદાર નથી, જેના દ્વારા ડ્યુટીનો ઘટાડેલો દર ચૂકવી શકાય.ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર ડ્યુટી નક્કી કરતી વખતે મુક્તિ માટેની આબકારી સૂચના લાગુ થઈ શકતી નથી. અપીલકર્તાઓ વિરુદ્ધ નિર્ણય લેવામાં ટ્રિબ્યુનલના સભ્યોમાંથી એક દ્વારા આપવામાં આવેલું બીજું કારણ એ હતું કે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ વસૂલવામાં આવતો દર તે જ છે જે એક્સાઇઝ એક્ટની અનુસૂચિમાં આપવામાં આવ્યો છે અને તેથી, જો કોઈ છૂટ આપવામાં આવે તો તે લાગુ થશે નહીં.

આપણી સામે વિદ્વાન સલાહકાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલો સાથે વ્યવહાર કરતા પહેલાં.અમે એ સ્પષ્ટ કરવા માંગીએ છીએ કે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ના સાચા અર્થઘટન પર હવે તે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે ડ્યુટીનો દર તે જ હશે જે

ભારતીય ઉત્પાદક એક્સાઇઝ એક્ટ હેઠળ સમાન લેખ પર ચૂકવશે.યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, (૧૯૯૯) ૧૦૮ ELT ૩૨૧ SC પાનું ૩૨૬ પર.C.E.G.A.T નો ઉપરોક્ત નિષ્કર્ષ સાચો લાગતો નથી.

અપીલકર્તાઓ દ્વારા જે આબકારી સૂચના પર નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી છે તે ૧૯૮૩ની અધિસૂચના નંબર ૧૮૫ છે જે નીચે મુજબ વાંચે છે:

"સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ રૂલ્સ, ૧૯૪૪ના નિયમ ૮ના પેટા-નિયમ (૧) દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને કેન્દ્ર સરકારે કેન્દ્રીય એક્સાઇઝ એન્ડ સોલ્ટ એક્ટ, ૧૯૪૪ (૧૯૪૪નો ૧) ની પ્રથમ અનુસૂચિની આઈટમ નંબર ૧૫એ હેઠળ આવતા અને વિનાઈલ એસિટેટ મોનોમરમાંથી ઉત્પાદિત પોલીવિનેલી આલ્કોહોલને ઉપરોક્ત પ્રથમ અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ દરે ઉપરોક્ત અધિનિયમ હેઠળ વસૂલવામાં આવતી એક્સાઇઝની ડ્યુટીમાંથી મુક્તિ આપી છે, જે દસ ટકા એડ વેલોરમના દરે ગણવામાં આવેલી રકમ કરતાં વધારે છે.

જો કે, આવા પોલીવિનાઈલ આલ્કોહોલનું ઉત્પાદન વિનાઈલ એસિટેટ મોનોમરમાંથી કરવામાં આવે છે, જેના પર ઉપરોક્ત સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ એન્ડ સોલ્ટ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ એક્સાઇઝની યોગ્ય રકમ અથવા કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૭૫ (૧૯૭૫નો ૫૧) ની કલમ ૩ હેઠળ વધારાની ડ્યુટી ચૂકવવામાં આવી છે.

આ જાહેરનામું ૩૦ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૮૩ સુધી અમલમાં રહેશે.

અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા શ્રી દીપાંકર પી ગુપ્તા તેમજ શ્રી પ્રશાંત ભૂષણ અને

અન્ય વકીલોએ રજૂઆત કરી હતી કે ભારતમાં પોલીવિનાઇલ એલોકોલનું માત્ર એક જ ઉત્પાદક છે અને આ કોમોડિટીનું ઉત્પાદન માત્ર વિનાઇલ એસિટેટ મોનોમરમાંથી જ થઈ શકે છે અને આ ભારતીય ઉત્પાદક હકીકતમાં ૧૦ ટકા એડ વેલોરમના દરે ડ્યુટી ચૂકવી રહ્યો હતો અને તે માત્ર આ જ ડ્યુટી છે જે અપીલકર્તાઓ પાસેથી વસૂલ કરી શકાય છે. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ના હેતુ માટે આપણે કલ્પના કરવી પડશે કે અપીલકર્તાઓ ભારતમાં વિનાઇલ એસિટેટ મોનોમરમાંથી તે વસ્તુનું ઉત્પાદન કરી રહ્યા છે, જેના પર યોગ્ય આબકારી જકાત ચૂકવવામાં આવી છે અને તેથી, તે રાહત દર છે.

શ્રી સી. એસ. વૈદનાથન, એ. એસ. જી. એ રજૂઆત કરી હતી કે મુકિત જાહેરનામાનો કડક અર્થઘટન થવો જોઈએ અને આ સંબંધમાં તેમણે ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિ. ધ કોમર્શિયલ ટેક્સ ઓફિસરમાં આ અદાલતના અવલોકનો પર આધાર રાખ્યો હતો. પશ્ચિમ બંગાળ અને અન્ય, [૧૯૫૫] ૨ એસ. સી. આર. ૧૦૭૬ પાનું ૧૦૮૮ પર.

૧૯૮૩ની મુકિત સૂચના નંબર ૧૮૫માં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે પોલીવિનાઇલ આલ્કોહોલના ઉત્પાદકે ૧૦ ટકા એડ વેલોરમથી વધુની એક્સાઇઝ ડ્યુટી ચૂકવવાની જરૂર રહેશે નહીં જો વપરાયેલ કાચા માલ પર, એટલે કે વિનાઇલ એસિટેટ મોનોમર પર કેન્દ્રીય એક્સાઇઝ એન્ડ સોલ્ટ એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ

યોગ્ય એક્સાઈઝ ડ્યુટી ચૂકવવામાં આવી હોય અથવા કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ વધારાની ડ્યુટી ચૂકવવામાં આવી હોય. આ એવી શરત છે જેનું ઘટાડેલી ડ્યુટી ચૂકવવામાં આવે તે પહેલાં પાલન કરવું પડે છે.

જ્યારે આબકારી કાયદાની જોગવાઈઓ હેઠળ કોઈ કરપાત્ર વ્યક્તિ મુક્તિ જાહેરનામાના લાભનો દાવો કરવા માંગે છે, ત્યારે તે સાબિત કરવાની અને બતાવવાની જવાબદારી તેના પર છે કે મુક્તિ જાહેરનામા દ્વારા લાદવામાં આવેલી શરતો, જો કોઈ હોય તો, સંતોષાઈ ગઈ છે. સંબંધિત સૂચનામાં, ફરજના નીચા દરનો લાભ મેળવવા માટેની શરત એ છે કે ઉપયોગમાં લેવાતા કાચા માલ પર અહીં યોગ્ય રકમની ફરજો ચૂકવવામાં આવી છે. જો કોઈ પણ કારણોસર ભારતમાં પોલીવિનાઈલ આલ્કોહોલનું ઉત્પાદક તે સાબિત કરવામાં અથવા બતાવવામાં અસમર્થ હોય કે તે વિનાઈલ એસિટેટ મોનોમરમાંથી બનાવવામાં આવ્યું છે જેના પર આબકારી જકાતની યોગ્ય રકમ ચૂકવવામાં આવી છે, તો તે ઉત્પાદક ઉપરોક્ત સૂચનાનો લાભ મેળવવા માટે હકદાર રહેશે નહીં. હકીકતમાં એકમાત્ર ભારતીય ઉત્પાદક દરેક કિસ્સામાં સાબિત કરી શક્યો હશે કે પોલીવિનાઈલ આલ્કોહોલના ઉત્પાદનમાં યોગ્ય ડ્યુટી-પેઈડ કાચા માલનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે, તેનો અર્થ એ નથી કે તે સાબિત કરવાની જરૂરિયાત દૂર કરવામાં આવી છે.

તેમાં કોઈ શંકા નથી કે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ના હેતુ માટે, કોઈએ એવું

માનવું પડશે કે પોલીવિનાઇલ આલ્કોહોલના આયાતકારે વાસ્તવમાં ભારતમાં તેનું ઉત્પાદન કર્યું હતું.કોઈ પણ વ્યક્તિ કદાચ કોઈ મુશ્કેલી વિના એવું માની શકે છે કે આ પોલીવિનાઇલ આલ્કોહોલ વિનાઇલ એસિટેટ મોનોમરમાંથી બનાવવામાં આવ્યું છે, પરંતુ તે ધારવું અથવા ધારવું અથવા કલ્પના કરવી શક્ય નથી કે વપરાયેલ કાચો માલ તે જ છે જેના પર ભારતમાં આબકારી જકાતની યોગ્ય રકમ ચૂકવવામાં આવી છે.જાહેરનામાનો લાભ મેળવવા માટે ઉપરોક્ત જાહેરનામામાં સમાવિષ્ટ શરત પૂરી કરવી પડશે.એક મર્યાદા છે કે જેના સુધી કોઈ કાલ્પનિક કથાને વિસ્તૃત કરી શકે છે.તે ધારવું શક્ય નથી કે પોલીવિનાઇલ આલ્કોહોલ કે જે આયાત કરવામાં આવે છે તેના પર એવી ધારણા કરવી આવશ્યક છે કે વિનાઇલ એસિટેટ મોનોમર પર આબકારી જકાત ચૂકવવામાં આવી છે.

આપણને એવું લાગે છે કે ૧૯૮૩ની આબકારી સૂચના નંબર ૧૮૫ જાણીજોઈને એવી રીતે લખવામાં આવી હતી કે પોલીવિનાઇલ આલ્કોહોલનો આયાતકાર, જે ભારતમાં કાચા માલ પર યોગ્ય ડ્યુટી ચૂકવવામાં આવી છે તે સાબિત કરી શકશે નહીં, તેને રાહત દરનો લાભ મળી શકશે નહીં.એ ધ્યાનમાં રાખવું પડશે કે પોલીવિનાઇલ આલ્કોહોલ પર ચૂકવવાપાત્ર સામાન્ય ડ્યુટી ૪૦ ટકા છે.તે આબકારી જકાતનો દર છે જે પોલીવિનાઇલ આલ્કોહોલના ભારતીય ઉત્પાદક દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર હશે, જે બતાવવામાં અસમર્થ છે કે તેણે પરંતુકમાં સમાવિષ્ટ શરતનું પાલન કર્યું છે, એટલે કે, વિનાઇલ એસિટેટ મોનોમરના ઉત્પાદનમાં ઉપયોગ કે

જેના પર યોગ્ય રકમ ચૂકવવામાં આવી છે.તેવી જ રીતે પોલીવિનાઇલ આલ્કોહોલના આયાતકારે કલમ ૩ હેઠળ ૪૦ ટકાના દરે ડ્યુટી ચૂકવવી પડશે કારણ કે સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એન્ડ સોલ્ટ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ પોલીવિનાઇલ આલ્કોહોલ પર આયાત ડ્યુટી અથવા કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ વધારાની ડ્યુટી પોલીવિનાઇલ આલ્કોહોલના ઉત્પાદનમાં ઉપયોગમાં લેવાતા વિનાઇલ એસિટેટ મોનોમર પર ચૂકવવામાં આવી નથી.જો તે દર્શાવવું શક્ય હોત કે આયાત કરેલા પોલીવિનાઇલ આલ્કોહોલના ઉત્પાદનમાં ડ્યુટી-પેઇડ વિનાઇલ એસિટેટ મોનોમરનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો, તો ૧૯૮૩ની આબકારી સૂચના નંબર ૧૮૫નો લાભ ઉપલબ્ધ થયો હોત.શક્ય છે કે ભારતમાં ઉત્પાદિત વિનાઇલ એસિટેટ મોનોમરની નિકાસ કરવામાં આવે અને તેનો ઉપયોગ પોલીવિનાઇલ આલ્કોહોલના ઉત્પાદનમાં થાય છે, જે બદલામાં આ દેશમાં આયાત કરવામાં આવે છે, જે કિસ્સામાં આયાતકાર એ દર્શાવી શકશે કે ઉપરોક્ત સૂચનામાં નિર્ધારિત શરતોનું પાલન કરવામાં આવ્યું છે.

શ્રી પ્રશાંત ભૂષણ દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે અપીલકર્તાઓ દ્વારા આયાત કરવામાં આવેલા પોલીવિનાઇલ આલ્કોહોલ પર વપરાતો કાયો માલ વિનાઇલ એસિટેટ મોનોમર હતો, જેના પર ભારતીય કાયદા હેઠળ કર ચૂકવવામાં આવ્યો છે.તેઓ રજૂ કરે છે કે યોગ્ય ડ્યુટી શૂન્ય છે કારણ કે તે ભારતમાં ઉત્પાદિત કરવામાં આવી ન હતી, તેથી એવું માનવું જોઈએ કે કેન્દ્રીય આબકારી કલેક્ટર, પટના વિરુદ્ધ ઉષા માર્ટિન ઇન્ડસ્ટ્રીઝ, [૧૯૯૭] ૭ એસસીસી ૪૭ પર આધાર

રાખીને યોગ્ય ડ્યુટી ચૂકવવામાં આવી હતી અને અપીલકર્તાઓ પ્રશ્નમાં જાહેરનામાનો લાભ મેળવવા માટે હકદાર હશે.અમે આ દલીલ સાથે સહમત થઈ શકતા નથી.વિનાઈલ એસિટેટ મોનોમર એ એક એવી વસ્તુ છે જેનું ભારતમાં ઉત્પાદન થાય છે અને તેના પર આબકારી જકાતનો દર વસૂલવામાં આવે છે.ઓહ પોલીવિનાઈલ આલ્કોહોલ જે આયાત કરવામાં આવ્યું છે, વિનાઈલ એસિટેટ મોનોમરને ભારતીય કાયદા હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર યોગ્ય રકમની ફરજને આધિન કરવામાં આવ્યું નથી.જો આ ચુકવણી કરવામાં આવી હોત તો જ ૧૯૮૩ની અધિસૂચના નંબર ૧૮૫ લાગુ થઈ હોત.ફરજની યોગ્ય રકમનો અર્થ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એન્ડ સોલ્ટ એક્ટ હેઠળ અથવા કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર ફરજ થશે. કારણ કે વર્તમાન કેસમાં આ શરત સંતોષાઈ ન હતી, તેથી અપીલકર્તાઓ ઉપરોક્ત સૂચનાનો લાભ મેળવી શકતા નથી.

ઉપરોક્ત કારણોસર, અમને આ અપીલમાં કોઈ યોગ્યતા મળતી નથી.એ જ બરતરફ કરવામાં આવે છે.ખર્ચ માટે કોઈ ઓર્ડર નથી.

નાગરિક અપીલ નં. ૩૯૭૭// ૧૯૮૬ (સિવિલ અપીલ નંબર ૪૦૯૦/૮૮ સાથે)

ઉપર જણાવેલા કારણોસર, આ અપીલ પણ રદ કરવામાં આવે છે.

ખર્ચ માટે કોઈ ઓર્ડર નથી.

અરજીઓ ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી

ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.